

Z ÚJÍTÓ- ÉS SZTAHANOV-MOZGALOM ÖSSZEFÜGGÉSE

Irta: HEVESI GYULA

„Az ötéves tervidőszak második évére, tehát a jövő évre megállapított terv megvalósítása sokkal nagyobb erőfeszítést, magasabbfokú szervezethez, az összes rendelkezésünkre álló eszközök cél- tudatosabb, tervszerű felhasználását követeli meg, mint aminőt az elmúlt évben teljesítettünk”, — mondotta Gerő elvtárs kongresszusi beszédében. Ezzel kapcsolatban első követelményként említi meg „a szocialista munkaverseny, az újító- és Sztahanov-mozgalom további kifejlesztését”.

Kétségtelen, hogy amint az

újító- és Sztahanov-mozgalomnak döntő jelentősége volt népgazdaságunk rejtett tartalékai feltárásában amelyik felismerése tervünk kibővítését szükségessé és lehetővé tette, ugyanúgy az új, kibővített terv végrehajtásában sem lesz kisebb jelentősége.

Ezért szükséges, hogy mindazokat a hibákat, és káros jelenségeket, amelyek a verseny-mozgalom szabad fejlődését gátolják, elhárítsuk az útból. Egyike az ilyen káros jelenségeknek az újító- és Sztahanov-mozgalomnak különösen az utóbbi időben észlelhető elkülönülése. Ennek egyik kétségtelen oka az is, hogy üzemi szakszervezeti funkcionáriusaink és az újítók ügyeit intéző újítási megbízottak és bizottságok igen gyakran nem látják az összefüggést a két mozgalom között, nem látják az újítóban a sztahanovistát, vagy a sztahanovistában az újítót. Különálló, egymástól függetlenül fejlődő mozgalmaknak tekintik, amely a gyakorlatban abban jelentkezik, hogy az újítók ügyét kizárólag az adminisztratív újítási szervek, a sztahanovisták ügyét pedig kizárólag a szakszervezetek, üzemi bizottságok dologának tekintik. Indokolt tehát, hogy ezeket a fogalmakat a szocialista verseny egészséges fejlődése érdekében tisztázzuk.

Itt mindenekelőtt a Sztahanov-mozgalomra vonatkozó sztálini meghatározásokból kell kiindulnunk. „A Sztahanov-mozgalom — mondja Sztálin elvtárs — a szocialista verseny újabb, magasabb fokának kifejezése”. „... Ez a mozgalom megdönti a technikára vonatkozó nézeteket, a régi technikai normákat... és új, magasabb technikai normák, termelési tervek létesítését követeli meg. Ennek a mozgalomnak az a hivatása, hogy forradalmat idézzen elő iparunkban”. Magukat a sztahanovistákat pedig olyan emberekként jellemzi, mint akik „mentesek a mérnökök, gazdasági funkcionáriusok egy részének maradiságától... megjavítják és kiegészítik a mérnökök és technikusok munkáját... akik a technikából a maximumát tudják kihozni annak, ami belőle kihozható”.

Már ebből a zseniális sztálini beszédből kiragadott néhány mondatból is nyilvánvalóan következik, hogy sztahanovista csak az lehet, aki a réggit merészen megváltoztatja és helyébe újat, haladottabbat állít, vagyis újít. A Sztahanov-mozgalom tehát alapvetően újító-mozgalom és mindjárt hozzá-

tehetjük, hogy az újító-mozgalom „újabb, magasabb fokának kifejezése”, mert hiszen az újító-mozgalom is a szocialista verseny jelensége még akkor is, ha az újítások nem mindig írásban adott versenykötelezettségek alapján jönnek létre.

A sztahanovista újítás lehet műszaki jellegű, amelynek klasszikus példája a Bortkevics- és Bikov-féle gyorsvágás, amely az egész szerszámgépipart forradalmian új alapokra helyezte. Lehet szervezési jellegű, mint volt például az 500 tonnás; vagy a 2000 km-es mozgalom kezdeményezése. De a legtöbb esetben műszaki és szervezési jellegű is; mint például a Makszimenko-féle gyorsfalazás és sok más.

Sztálin elvtárs a Sztahanov-mozgalmat forradalmi mozgalomnak nevezte. Következik-e ebből, hogy csak olyan forradalmi újítások kezdeményezőit nevezhetjük sztahanovistáknak, mint az előbb felsoroltak? Ha mélyebben elemezzük a sztálini beszédet, úgy nyilvánvaló, hogy

a Sztahanov-mozgalom nem csupán egyes kimagasló forradalmi újítók mozgalmát, hanem a dolgozó tömegek forradalmi újító-mozgalmát jelenti,

amelynek éppen tömegessége, a kisebb és nagyobb kezdeményezéseknek rendkívül gyors országos hatványozódása adja meg a maga óriási gazdasági és politikai jelentőségét. Ezért a Sztahanov-mozgalomban az újítás fogalmát szélesebben is értelmezhetjük. Sztahanovista lehet az is, aki átveszi egy kezdeményező sztahanovista újítását előbb, mint a többiek zöme, előbb, mint ahogy azt kötelezően elrendelik. Joggal hagyjuk meg 3 hónapig változatlanul régi normáját annak a dolgozónak, aki önként vesz át egy újítást, mert az ilyen kezdeményezésben is benne van — ha kisebb mértékben is — a régivel való bátor szakítás, vagyis az újításnak eleme.

De miért neveznök sztahanovistának olyan dolgozót is, aki maga nem újított, nem is vett át más sztahanovista újítást, és mégis kétszáz százalékra, vagy többre teljesíti normáját? Ezt a kérdést így csak a felületes szemlélő teheti fel, mert nézzük csak meg közelebbről például Bardóczy Irén elvtársnőnek, az Egyesült Izzó rádiólámpa-szerelőnőjének munkáját. Apró, bár az újítási naplóba bejegyezhető újítások egész tömegét fedezhetjük fel munkájában, szerszámainak észszerű elhelyezésétől kezdve, műveleteinek, kézmozdulatainak sorrendjéig, amellyel mai munkája különbözik attól, ahogyan azt végezte, amikor normáját megállapították. Munkamódszerét társai is eltanulják tőle, joggal viseli tehát a sztahanovista elnevezést.

A helyesen meghatározott normának 150—200 százalékkal túlteljesítése újítás nélkül nem lehetséges, illetve nem lehet helyes az a norma, amelyet legalábbis a munkamód-